

Projekt pro zvýšení efektivity čtení Rozečti.se. Základní podmínky pro vznik projektu na podporu efektivity čtení na osobní úrovni v kontextu čtení na přelomu 20. a 21. století. Možnosti zlepšení rychlosti a efektivity čtení při jejich tréninku s využitím metod online learning, respektive nejnovějších web-based learning postupů při zapojení prvků gamifikace. Současný stav projektu a další plány rozvoje.

Důvody ke vzniku projektu na zvýšení efektivity čtení na principu online learningu, resp. e-learningu nebo web-based learningu

S kvantitativním nárůstem informací se kladou větší nároky na člověka z hlediska příjmu a zpracování informací na osobní úrovni.

Informační prostředí je zatížené rozmanitostí informačních zdrojů původu různé kvality a jeho i značnou neorganizovaností. Aplikace tzv. informační ekologie do praktické práce s informacemi může pomoci minimalizovat informační přetížení člověka [STEINEROVÁ, 2009], a to i na osobní úrovni práce s informacemi, např. při procesu čtení a získávání informací z tohoto procesu [PAPÍK, 2011b].

Se schopností třídit informace je nutné začínat již při výběru a využívání informačních zdrojů, zabývat se například kvalitou výběru informačních zdrojů v prostředí internetu a být si vědom tzv. *kredibility informačních zdrojů* [MAKULOVÁ; BUZOVÁ, 2011]. Internet je také často zmiňován mnoha uživateli jako jeden z hlavních zdrojů čtení, ne-li právě ten hlavní. Hodnocení výběru informačního zdroje, stejně tak textu a jeho kvality a věrohodnosti je důležité pro obstání v informační společnosti.

Člověk je nucen velké množství informací nejen komunikovat, ale i vstřebat kognitivně, zabývat se jimi na osobní úrovni. Schopnost třídit podstatné a nepodstatné informace, kvalitní a nekvalitní, ověřitelné a neověřitelné se stává nezbytností, ale i traumatem stávajících a možná i budoucích generací uživatelů a čtenářů. Také řada srovnávacích a národně či mezinárodně prestižních studií (např. *PISA*) zdůrazňuje problémy s pochopením a interpretací přečteného textu u žáků a studentů základních a středních škol, což ovlivňuje jejich vztah ke čtení a k další práci s informacemi i na vysokých školách. Výsledky mnoha studií jsou alarmující, anebo při nejmenším ne potěšující jak pro Českou republiku, tak i pro Slovensko, a to jde o země s poměrně rozvinutou strukturou školství a vysokou úrovní čtenářské gramotnosti ve vazbě na gramotnost informační.

Čtení z klasických dokumentových předloh rukopisných, tištěných nebo dnes elektronických má charakter práce s informacemi na tzv. osobní úrovni. Schopnost individuálně pracovat s informacemi, efektivně číst a duševními prostředky, nástroji a postupy ovlivňovat procesy interakce, kognitivního zpracování a relevance je neméně důležité, jako jsou procesy organizace informací v informačních systémech a ve společnosti.

Problematikou čtenářských dovedností a jejich zlepšování se zabývalo od druhé poloviny 19. století mnoho významných osobností, aby se zájem o parametry a způsoby čtení a možnosti zvýšení jeho efektivity přesunul ve 20. letech 20. století do Spojených států amerických (např. tzv. americká škola experimentální psychologie).

Také napríklad problematikou rýchleho čtení (racionálneho čtení) sa zabýval v 70. a 80. letech 20. storočia profesor Univerzity Komenského v Bratislave Jozef Mistrík, významná osobnosť slovenskej lingvistiky a autor niekoľkých prác o efektívnom čtení v širších kontextoch teoretických, praktických a navyše medzioborových (viz viace informácií napr. <http://www.osobnosti.sk/index.php?os=zivotopis&ID=58784>).

Problematikou čtení a čtenárskych schopností sa ve svojej praxi zaoberá i celá rada informačných pracovníkov a knihovníkov v roli vzdelávateľov v mimoškolskom i školskom prostredí, a to už od 60. let 20. storočia. Prievažuje pochopiteľne prístup poradenský v oblasti čtenia, zejména výberu literatury, a nezastupiteľná je rola motivačnej zo strany knihovníkov. Vzťah informačnej a knihovníckej profese ke čteniu dokumentuje i značný záujem takej organizácie, ako je profesnej informačno-knihovníckej medzinárodnej asociácie *IFLA* (<http://www.ifla.org>) o problematiku čtenia, a to nejen v kontexte čtenárskej gramotnosti alebo gramotnosti obecné. Je možné vidieť úzke súvislosti, rozhraní, medzi informačnou a čtenárskou gramotnosťou, ktoré jsou súčasťou tzv. funkčnej gramotnosti [PAPÍK, 2011, s. 18].

Čtenie obecné je složitým procesom, integrovaným výkonom zameraným na formu a obsah. Kvalita čtenia i čtenie je v zájmu každej spoločnosti, neboť je spojené s princípmi vzdelanosti, ktoré nejen prinášajú humanistické ciele, ale i schopnosť obstáť v konkurenčnom prostredí informačnej spoločnosti. Čtenie a jeho kvalita nejen naplňujú človeka uspokojením, ale môže byť i stresujúcim faktorom.

Ideová fáza projektu

Seznámenie Michala Zwingera a Jana Hlavy s rýchlym čtením prebehlo na strednej škole díky knihe Wolfganga Zielkeho *Jak číst rychleji a lépe* (vyšla v roce 1988, její první vydání v českém jazyce bylo v roce 1972). Ta velice srozumiteľne popisuje techniku zlepšenia práce s textom a práce očami, ktorá by měla priniesť potrebné zlepšenie. Kniha jako taková ale obsahovala jen minimum potrebných cvičení a návod na tvorbu ďalších spíše odrazoval, pretože odpovídal dobe vzniku knihy, tedy 60. letům 20. storočia. Prišla tak na radu improvizácie, kdy Michal Zwinger vytvoril jednoduchý program pro trénink rozširovaní zrakového rozpětí. Spolu s Janem Hlavou pak po dlhých odmlce v roce 2011 začali řešit myšlenku možnosti interaktivní výuky pro samouky. Toto byl zárodek nového projektu založeného na principu online výukových metod (online learning), resp. na využití webového prostredia (web-based learning).

Realizácia projektu si kromě zakladateľov Michala Zwingera a Jana Hlavy vyžádala sestavenie tímu s potrebnými schopnosťami, a to: Veronika Pavlíková (grafické návrhy corporate identity, webová grafika), Adam Zlatohlávek (webový vývojár), Tomáš Wolf (kodér) a Michal Hudeček (mentor tímu, online marketing).

Pro metodiku výuky byl osloven Richard Papík z Univerzity Karlovy v Praze z Filozofické fakulty z Ústavu informačních studií a knihovnictví. Ten se zabývá výukou rýchleho čtenia, které je řádným předmětem akreditovaného studijního programu a oboru *Informační studia a knihovnictví* pod názvem *Kurz rychlého čtení* (od roku 1992). V osnovách oboru byl tento předmět ale již několik let předtím, neboť se předpokládá, že informační pracovníci by měli nebo mohli lépe ovládat metody efektívneho čtenia. Tematikou racionálneho čtenia sa však zaoberali informační pracovníci již v 60. letech, za všechny lze jmenovat Jiřího Tomana z *Knihovny Akademie věd České republiky*, který se zabýval technikami duševní práce a metodami organizace informací a publikoval zejména v 70. letech několik odborných publikací.

Richard Papík doporučil také Janu Krejčí, která se zabývala metodami efektívneho (racionálneho, rýchleho) čtenia ve svých kvalifikačních prácach.

Tímto sa tým rozrostl na 8 pôvodných členov, brzy poté se ale Jan Hlava přestal na projektu aktivně podílet.

Finální vývoj začal v lednu 2012 a brzy byly testovány první verze. Postupně byly tyto iterovány až do konce května 2012, kdy byla 31. 5. 2012 po určitých průtazích spuštěna veřejná beta verze aplikace *Rozečti.se*.

Výsledná služba a ocenění v soutěži Vodafone Nápad roku 2012

V dubnu 2012 byl projekt přihlášen do soutěže *Vodafone Nápad roku 2012*. Podle následného zjištění se poměřoval se 155 jinými projekty a nápady, přesto projekt *Rozečti.se* nejen nezapadl, ale dokázal i zvítězit. Cesta projektu mezi zájemce o rychlé čtenie tedy systémově započala a na trh se dostala služba, která začala vzbuzovat uživatelský zájem.

Tým zvítězil v původním složení: Adam Zlatohlávek – vývoj, Tomáš Wolf – vývoj, Veronika Pavlíková – grafika, Jana Krejčí – metodologie výuky, Richard Papík – metodologie výuky, Michal Hudeček – mentor tímu, Michal Zwinger – vedenie projektu.

Prováděcí fáze projektu – nastavení parametrů služby, východiska, trh

Rozečti.se je online výuková aplikace, prostřednictvím které je možné se naučit dovednost rýchleho, respektive efektívneho čtenia a výrazně navýšit efektivitu čtenia při práci či studiu.

Jde o online aplikaci, která samoukům pokrývá vše potřebné – zprostředkovává potřebnou teorii ve formě psaných vysvětlení, vizuálních doporučení i videí a především poskytuje dostatek procvičovacích materiálů pro samostatné učení.

Postup výukou je rozdělen do 20 výukových lekcí, které postupně rostou na obtížnosti (doporučených je alespoň 14, zbytek je jakýsi bonus pro nejlepší). Každá tato lekce zahrnuje část rozširovaní zrakového rozpětí, zlepšenie očních fixací, část nezbytné teorie s krátkým testem a nakonec test rychlosti čtenia pro zakončení lekce. Dále je experimentováno s tzv. gamifikací, podporou soutěživosti uživatelů a propojením maxima výsledků na sociální síť.

Kromě výukových lekcí a procvičování jsou postupně rozvíjeny další doplňková cvičení a nástroje. Mezi první hotové patří změnení šířky zrakového rozpětí, Předčítač a Sloupce. První nástroj kombinací slov a textu orientačně měří aktuální šířku zrakového rozpětí uživatele.

Předčítač umožňuje vložit jakýkoliv text za schránky do vyznačeného pole, dále nastavit pro uživatele příjemný maximální počet znaků textu zobrazených současně a pak také rychlost tohoto zobrazování. Ve výsledku si tedy uživatel nechá soustředěně „promítnout“ v ideální zvolené šířce a rychlosti potřebný text, což v některých případech velmi usnadňuje čtení takového textu. Jde zároveň o tréninkový nástroj pro uživatele, kteří ještě nejsou zkušenými rychlími čtenáři (sami si postupně volí širší a širší text).

Sloupce jsou alternativa Předčítače vhodná i pro nácvik svislého čtení. Opět lze vložit jakýkoliv text ze schránky, ale místo postupného zobrazení částí textu nástroj Sloupce zformátuje tento text do sloupců horizontálně nebo vertikálně, s možností výběru počtu těchto sloupců a šířky (počtu znaků) každého sloupce.

Co do pramenů a metodiky, vychází tyto ze znalostí Jany Krejčí i Richarda Papíka. Počátek je u obecných principů Javala v 19. století, přes Pitkina ve 20. letech minulého století až především ke shrnutým zkušenostem již zmíněného Wolfganga Zielkeho (zhruba 60. léta). Zielke obecně se zaměřuje především na drilová cvičení a blíží se tak spíše pojetí čtení jako „hard-skill“, což je pro online výukovou formu velmi ideální. Co se názvosloví týče a pojetí zvyšování zátěže uživatelů, nejbližší má aplikace opět k Zielkemu a pracem Richarda Papíka. S ohledem na přípravu verze pro Slovensko pro správné slovenské názvosloví vycházíme i z prací uznávaného profesora Mistríka.

Celá aplikace je od začátku pojata ve formě SaaS (Software as a Service), tedy ve formě předplatného za přístup a výuku. Původní záměr pro zvýšení aktivity uživatelů tím, že by předplatné bylo omezenou na určitou dobu – řádově několik měsíců (toto mělo podpořit dodržování doporučení zvládnout výuku do několika týdnů), byl nakonec spíše na překážku určité svobody uživatelů v jejich přístupu k výuce, a proto bylo toto omezení zrušeno. Zakoupením přístupu do aplikace ho tak každý uživatel získá na neomezenou dobu.

Služba je tedy placená a neobsahuje reklamy či jiné rušivé elementy, které by uživatele mohly rozptylovat. Do kalkulace ceny byly zahrnuty jednak výsledky průzkumu očekávání cílových uživatelů z roku 2011, situace na trhu a především potřeba osobního přístupu ke každému uživateli – tzn. je spočítána průměrná doba strávená podporou (ať metodickou nebo technickou) a uživatelé nejsou v tomto omezováni. Každému se tak vždy dostane odpovědi na všechny případné otázky. Tato komunikace je navíc směrem k uživatelům aktivně navazována.

Do segmentu cílových uživatelů podle původních představ a posléze skutečných výsledků patří jednak studenti (18-26) a lidé pracující v kancelářských profesích a s informacemi, někdy také označovaní jako duševně pracující. Původní rozdělení 1:1 už dnes není aktuální a více než 70 % zákazníků jsou studenti, kteří oceňují pro ně přístupnou online formu výuky. Sledovat složení uživatelských zaměření nebo profesí bude zajímavé i do budoucna.

Aplikace je koncipována tak, že po příchodu uživatele na web se mu dostává informací o rychlém čtení a je směřován k vyzkoušení aplikace zdarma. Tato verze zdarma většině uživatelů vystačí na stálo (například kvůli nástrojům pro práci s textem). Zájemci o interaktivní výuku rychlého čtení pak obvykle během dvou až tří dnů postupně výuku dorazí na konec bezplatné verze.

V případě zájmu pokračovat ve výuce je k dispozici online platební brána a platba je automaticky zpracována tak, že odemčení plné verze online kurzu obvykle nezabere více než minutu. Při vývoji je tedy brán maximální ohled na uživatelský komfort.

Ukázkové obrazovky dokumentují některé fáze interakce s výukovým prostředím.

Přehled – po přihlášení do výuky (1)

Úvodní stránka pro všechny registrované uživatele služby.

Z jednoho místa zde má uživatel přehled o aktuálním postupu výukou, dosažených výsledcích a již absolvovaných lekcích. Menu v horní části obrazovky umožňují rychlou navigaci skrze celou aplikaci. Notifikace ve spodní části umožňuje orientaci v historii výuky.

The screenshot shows the user interface of the Rozečti.se application. At the top, there is a navigation bar with the logo and user information. Below it, a dashboard displays course statistics: 441 words per minute, 26% improvement, 366 words per minute, and 231 / 4526 words on the current page. The main content area is divided into two sections: 'Výukové lekce kurzu Rozečti.se' (Course lessons) and 'Čtete rychleji již o 26%' (You read faster by 26%). The lessons are listed in two columns, with 'Lekce 1' selected. A speedometer shows the current reading speed of 441 words per minute. Below this, a bar chart shows the user's last reading speed score of 366 for 'Lekce 1'. At the bottom, a 'Notifikace' (Notifications) table lists the user's progress through various lessons and tests.

Notifikace	
✓ Lekce 1 - dokončen závěrečný test - úspěšně	9.4
✓ Lekce 1 - dokončeno řada cvičení - úspěšně	9.4
✓ Lekce 1 - dokončeno cvičení rozlišování znakového rozptě - úspěšně	9.4
✓ Lekce 1 - dokončeno měření rychlosti čtení - 344 SZM	9.4
✗ Lekce 1 - dokončeno procvičování řada cvičení - neúspěšně	13.3

(1)

Spuštění výukové lekce – opakované zobrazování teorie (2)

Před i během každé lekce jsou uživatelům zobrazovány kousky teorie potřebné pro porozumění výuky rychlého čtení. Hlavní důvod je, že uživatelé v této online formě výuky podceňují studium delších obdržených materiálů, a proto bylo zjištěno, že tyto částečné dávkované zlomky fungují mnohem lépe.

Výuková lekce – první sada cvičení (3)

Každé cvičení má svou úvodní stránku s detailními pokyny pro uživatele.

Výuková lekce – mezi cvičeními (4)

Volitelné cvičení pro rozcvičení očí.

Trocha teorie rychlého čtení

Nutné minimum znalostí do začátků... část druhá

Regrese
 Regresivní pohyb při čtení je jednoduše řečeno vrácení se v textu. Stane se to občas každému z nás. Například když si nejsme jisti, co jsme četli, nebo jestli si to pamatujeme správně, a vracíme se tak zpět i o několik stránek.

Regresivní pohyb může mít několik důvodů - chyba může být na straně čtenáře i textu. Jednou z možností je, že text je zmateně napsaný, nepřehledně členěný, plný obtížných a nezvyklých slov nebo v cizím jazyce.

Další možností je naopak to, že čtenář je nepozorný a nesoustředil se, je zmatený nebo nejistý

Pro zmírnění regresí v textu stačí pamatovat si několik základních pravidel:

- je třeba se soustředit na to, co čtete, nebudou Vám pak unikat maličkosti
- důležitě věci se v textu opakují (čím důležitější informace, tím častěji je zopakována)
- vraťte se v textu pouze cíleně, nenechte se rozptylovat

Rozumím, pokračovat k výukové lekci

(2)

Rozšiřování zrakového rozpětí - 1/4

Cvičení rozšiřování zrakového rozpětí

Instrukce
 jednotlivě zobrazené skupiny znaků nebo slov vždy co nejřetězji přepište do zobrazeného rámečku. U znaků není třeba zapisovat mezery.

Informace
 Pro cvičení je použit následující font. Můžete si prohlédnout jednotlivé znaky.

1234567890
 abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
 ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ

(3)

Rozšiřování zrakového rozpětí

Čtverce

Instrukce
 Pro aktivní oddých mezi skupinami znaků si prosím (dobrovolně) zkuste následující cvičení pro rozšíření zrakového rozpětí.

26	30	31	45	21	33	20
9	12	40	29	46	49	42
13	1	50	25	15	5	10
47	34	7	2	8	37	22
14	24	6	27	44	18	41
16	28	3	35	17	23	39
11	43	32	48	4	36	38

(4)

Rozšiřování zrakového rozpětí - 3/4

Cvičení rozšiřování zrakového rozpětí

Výsledek: 84%

sem ti lidé vzal jsem s který mu se potom že si au crime koho jsem v z místa kde že jsem na od rána do nás z každé si pozor na mi mráz po měl tu čest jsem já za nám jen tak dal jsem mu tak tady to k vodě kde dolu k řece také že mě	sem ti lidé vzal jsem s který se mu potom že si au crime koho jsem v z místa kde že jsem na od rána do nás z každé si pozor na xxx xxx jsem já za nám jen tak dal jsem tu tak tady to k vodě kde dolu k řece také že mě
---	--

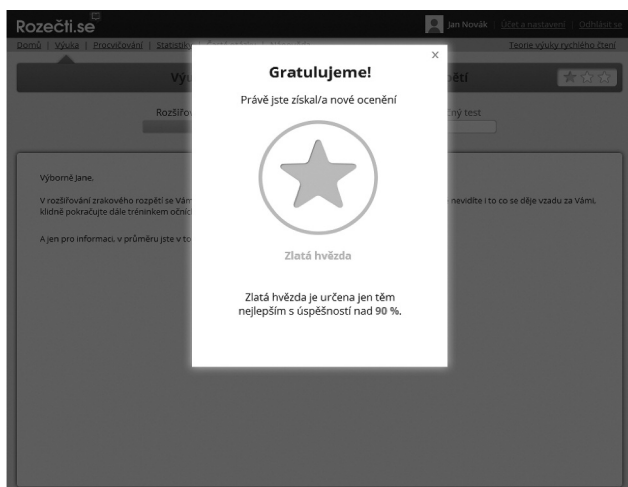
(5)

Výuková lekce – první sada cvičení (5)

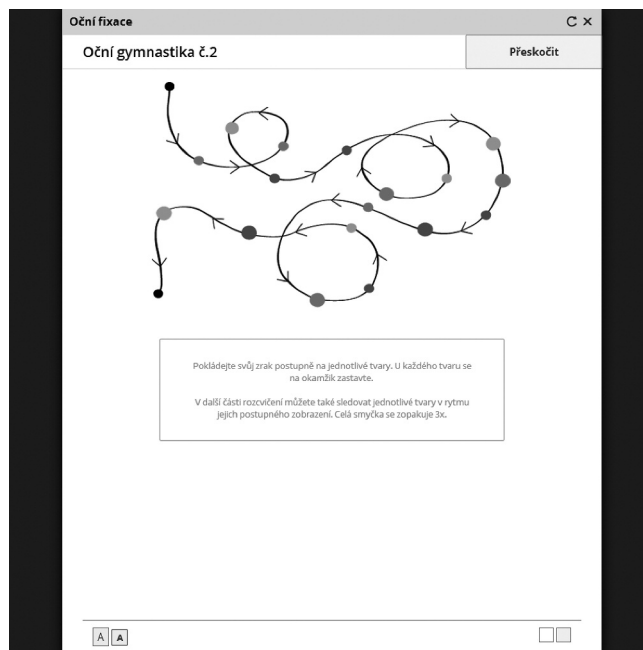
Cvičení pro rozšiřování zrakového rozpětí formou přepisování zachycené skupiny slov s významem – výsledek.

Výuková lekce – shrnutí po první sadě cvičení a ocenění za výborný výsledek (6)

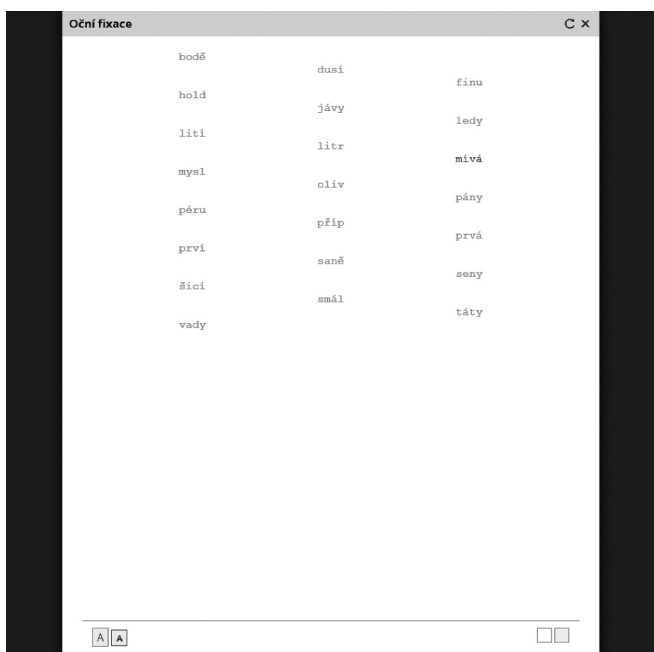
Na konci každé sady cvičení dochází k celkovému vyhodnocení výsledku uživatele a v případě dobrých výsledků i k jeho virtuálnímu ocenění.

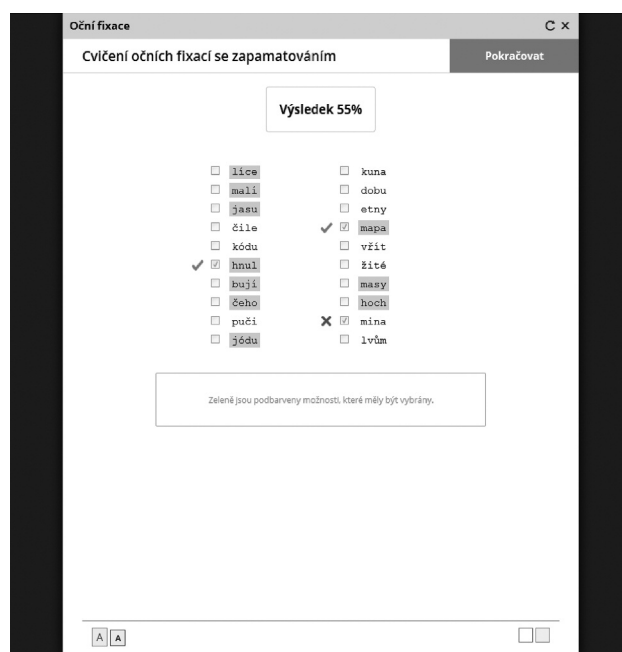
(6)

(7)

(8)

(9)

Výuková lekce – druhá sada cvičení (7)

Volitelné cvičení pro rozcvičení očí, respektive pro uvolnění očí (proto oční gymnastika).

Výuková lekce – druhá sada cvičení (8)

Cvičení pro procvičení očních fixací, varianta schody.

Výuková lekce – druhá sada cvičení (9)

Cvičení pro procvičení očních fixací se zapamatováním.

Výuková lekce – závěrečný test rychlosti čtení (10)

Vyhodnocení odpovědí uživatele.

Po přečtení textu následuje kontrola pozornosti uživatele a jeho pochopení textu s využitím otázek a nabídky více správných odpovědí. Pro úspěšné pokračování musí uživatel zvládnout odpovědět minimálně na 65 %.

Postupně se ztěžující závěrečný test není možné vynechat a je tak zárukou i měřídlem postupu uživatelů.

Technická fáze realizace, vývoj

Aplikace je vyvíjena v prostředí Nette, tedy hlavně v PHP. Nette je z pohledu vývoje optimálním nástrojem se vztahem k českému vývojářskému prostředí. Tento vývoj započal v lednu 2012 a v létě 2013 bude spuštěna zcela nová verze aplikace.

Mezitím jsou průběžně doplňována cvičení, vylepšována uživatelské rozhraní a přibýly i nové možnosti pro větší skupiny uživatelů (firmy, školy). Tento rozvoj probíhá v týdenních intervalech.

Samotný proces rozvoje aplikace je obvykle rozdělen do několika částí. V ideálním případě je zadání každého úkolu formalizováno a vydefinováno maximálně přesně v psané a vizuální formě, přičemž takto je úkol zadán do task management systému, v našem případě *Asana*. Zároveň je určena zodpovědná osoba za dokončení, nastaven termín, do kdy je potřeba úkol splnit, a veškerá další komunikace k úkolu pak probíhá v rámci *Asany*.

Při implementaci je využit oddělený vývojový server, na kterém je vše vyzkoušeno a otestováno v prostředí celé aplikace. Toto testování je prováděno velice obšírně, i tak ale občas zůstane nějaká chyba neodhalena. Následně, když se nová úprava chová v rámci vývojové verze aplikace správně, tak dochází ke zmíněným pravidelným týdenním updatům, tedy k nahrání nové verze na ostrý/veřejný server. Poté opět probíhá testování a případně již i uživatelská zpětná vazba (zcela nejzásadnější zdroj informací i inspirace).

Zpětná vazba od uživatelů je sbírána a vyhodnocována nepřetržitě. Jednou z nejčastějších cest je online chat zakomponovaný přímo do aplikace, ve kterém mohou uživatelé komunikovat v reálném čase, nebo alespoň odeslat zprávu (podle možností pracovníka podpory). Na všechny podněty je vždy reagováno. Toto je zcela zásadní, protože bez zpětné vazby by nebylo možné kvalitně aplikaci rozvíjet. Každá konstruktivní kritika je velmi oceňována (v případě rozsáhlé pomoci třeba i poukazem na výuku).

Budoucí plány

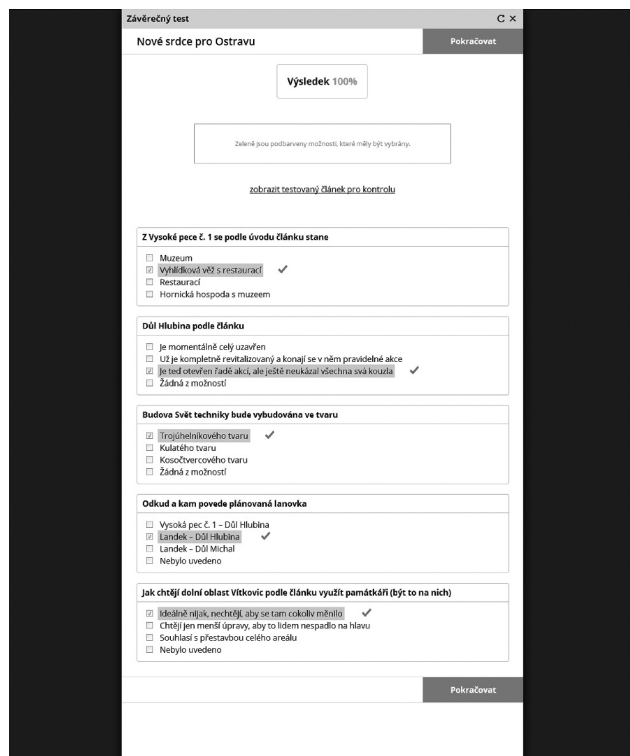
Hlavní část práce je nyní koncentrována na převedení cvičení do více světových jazyků a nabídce i specializovaných verzí pro různé odborné odvětví. Je dokončována tzv. učitelská verze, která umožní využití aplikace v podmínkách lektorské výuky rychlého čtení (například s projekcí na plátno).

Po odborné stránce se vydáme také na cestu zakomponování a experimentů se vzorci čtivosti, které by více refletovaly různou náročnost různých textů a daly svým čtenářům ještě lepší zpětnou vazbu.

V budoucnosti je plán vyvinout a rozvíjet nejlepší světově dostupnou aplikaci pro podporu efektivního a rychlého čtení, která se stane uznávaným nástrojem pro tuto výuku, respektive nepsaným standardem.

Použitá a studovaná literatura

- ANDROSJUK, V. G., 1981. O nekatorych individualno-psichologičeskich osobennostjach ponimanija teksta. *Naučno-Tekničeskaja Informacija*. Ser. 2, č. 5, s. 1-4. ISSN 0548-0019.
- DILLON, A., C. MACKNIGHT a J. RICHARDSON, 1988. Reading from paper versus reading from screen. *Computer Journal*. Vol. 31, no. 5, s. 457-464. ISSN 0010-4620.
- DYSON, M. C., 2004. How physical text layout affects reading from screen. *Behaviour & Information Technology*. Vol. 23, no. 6, p. 377-393. ISSN 0144-929X.
- JAKŠTIS, Ju, 1982. S. Obučenjeje specialistov metodu uskorenengo vosprijatija informacii. *Nauč.-techn. Inform.* Ser. 1, č. 10, s. 18-23.
- KREJČÍ, Jana, 2011. *Efektivní čtení z klasických a elektronických dokumentů*. Praha. 122 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí diplomové práce Richard Papík.

(10)

- MAKULOVÁ, Soňa, a Katarína BUZOVÁ, 2011. *Manažment informačných zdrojov a knižnično-informačných služieb* [online]. Bratislava: ELET. 174 s. ISBN 978-80-88812-23-4. Dostupné z: http://www.elet.sk/externe/MIZKIS_ucebnica.pdf
- MISTRÍK, J., 1982. *Rýchle čítanie*. 2. vyd. Bratislava : Slov. ped. nakl. 118 s.
- PAPÍK, Richard, 1992. *Naučte se číst!* Praha : Grada. 181 s. ISBN 80-85424-93-2.
- PAPÍK, R., 1996. Vliv kvantitativního růstu informací na psychiku člověka s důrazem na vizuální vnímání : možnosti efektivnějšího příjmu informací. In: SEDLÁČKOVÁ, B. *Acta bibliothecalia et informatica*. 1. Opava : Slezská univerzita Opava, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví, s. 73-86. ISBN 80-85879-87-5.
- PAPÍK, R., 2011. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. 1. vyd. Praha : Velryba. 192 s. ISBN 978-80-85860-22-1.
- PAPÍK, R., 2011. Metody rychlého čtení jako nástroj osobní ekologie. In *Information ecology and libraries : proceedings of the International conference organized on the occasion of the 90th anniversary of the establishment of the Faculty of Philosophy at Comenius University in Bratislava, 10-12 October 2011*. Bratislava : Univerzita Komenského, 2011, s. 99-109. Dostupný také na WWW: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/kkiv/Dokumenty/IEL_web.pdf>. ISBN 978-80-223-3087-9.
- PITKIN, W. B., 1929. *The art of rapid reading*. New York : McGraw-Hill. 233 s.
- ROSE, Ellen, 2011. The phenomenology of on-screen reading: University students' lived experience of digitised text. *British Journal of Educational Technology*. Vol. 42, n. 3, s. 515-526. ISSN 1467-8535.
- SMETÁČEK, V., 1972. Rychlost čtení a pochopení textu. *Čtenář*. Roč. 24, č. 5, s. 171-173.
- STEINEROVÁ, J., 2009. Informačná ekológia – využívanie informácií srdcom. *ITlib* [online]. Roč. 13, č. 2 [cit. 2011-09-01]. ISSN 1336-0779. Dostupné z: <http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib092/steinerova.htm>.
- WAINWRIGHT, G. R., 1972. *Rapid reading : made simple*. London : W. H. Allen. 286 s.
- ZIELKE, W., 1988. *Jak číst rychleji a lépe*. 2. vyd. Praha : Svoboda. 168 s.

Michal Zwinger

michal.zwinger@gmail.com

Michal Hudeček

michal.hudecek@rozectise.cz

Richard Papík

papikr@cuni.cz

Jana Krejčí

jana.krejci@gmail.com

